Augustin Bunea – un istoric exemplar

Dr. CORINA TEODOR
Universitatea „Petru Maior"
Târgu-Mureş

Cu siguranţă, o invocare a operei istoricului Augustin Bunea ar putea stârni dezaprobări tacite. Oare la aproape un veac de la moartea istoricului, contribuţia sa istoriografică mai poate reprezenta obiectul unor reflexii? Acum, când ştiinţa istorică a făcut atât de mulţi paşi înspre dialogul cu alte discipline, când încearcă să-şi reînnoiască instrumentarul, metodologia, mai poate fi oportună invocarea unui istoric de la cumpăna secolelor XIX-XX, chiar dacă este vorba de cel mai mare istoric al istoriografiei moderne greco-catolice? Numai că celor care înţeleg că vocaţia istoriei istoriografiei este tocmai să accepte cu nonşalanţă să decanteze valoric pagini învăluite în aroma inconfundabilă a trecutului, o astfel de iniţiativă nu li se va părea cu nimic inoportună.

De ce aşadar o discuţie despre Augustin Bunea? Din mai multe motive: 1. pentru a încerca să evaluăm opera sa din perspectiva producţiei istoriografice a epocii; 2. pentru a-i judeca rolul în iniţierea unui dialog cu istoriografia laică; 3. pentru a surprinde imaginea creaţiei sale în ochii contemporanilor greco-catolici, dar şi ortodocşi.

Tematic şi cronologic, opera lui Augustin Bunea aparţine unei perioade distincte din istoria scrisului ardelean, anilor 1870-1910, ce am putea-o numi triumful istoriografiei confesionalizante ardelene[1], o perioadă care la o evaluare globală alătură lucrări monografice cu altele dedicate structurii instituţionale, studii despre unirea ecleziastică şi despre secolul al XVIII-lea, fragmente din istoria contemporană a bisericii.

Intrând în universul scrisului său, un prim grupaj tematic, încărcat de semnificaţii, a fost acela al **polemicii istoriografice** pe tema vechimii ierarhiei ardelene. Izvoarele acestei polemici se află tocmai în clişeele ideologiei afişate

[1] Corina Teodor, ***Coridoare istoriografice. O incursiune în universul scrisului ecleziastic românesc din Transilvania anilor 1850-1920***, Cluj, Presa Universitară Clujeană, 2003, p. 189-350.

BDD-A19267 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 09:16:46 UTC)

de reprezentanţii celor două biserici în dosarele revendicării mitropoliei. Augustin Bunea aparţine celei de a doua etape a polemicii, din jurul anului 1900, confruntându-se cu ortodocşii Ilarion Puşcariu, Teodor V. Păcăţian şi Vasile Mangra. Faţă de prima etapă a polemicii, în care se aventuraseră şi Nicolae Popea şi Ioan Micu Moldovan[2], acum asistăm şi la o restructurare a discursului; negarea existenţei unei mitropolii româneşti în Transilvania în secolele XVI-XVII de către istoriografia greco-catolică. De la revendicarea în epoca lui Şaguna şi Şuluţiu a aceluiaşi trecut medieval – preambul pentru ceruta **restaurare** mitropolitană, dorită de ambii ierarhi, acum istoriografia greco-catolică a trecut la o intransigentă negare a vechimii acestei instituţii.

Polemica s-a redeschis aşadar prin lucrarea lui Ilarion Puşcariu din 1900 – ***Mitropolia românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania. Studiu istoric despre reînfiinţarea mitropoliei***, dimpreună cu o colecţiune de acte, în care vicarul arhiepiscopal a încercat să stabilească o legătură între mitropolia înfiinţată în timpul lui Şaguna şi ierarhia din Evul mediu. În replică, eruditul istoric greco-catolic Augustin Bunea publica doi ani mai târziu cartea ***Vechile episcopii româneşti a Vadului, Geoagiului, Silvaşului şi Bălgradului***. Aparent, el justifica geneza acestei cărţi printr-o prelungire a propriilor contribuţii livreşti anterioare cărţii despre epoca lui Petru Pavel Aaron şi Dionisie Novacovici. Abia concluziile din final deconspirau o altă motivaţie: aceea de a spulbera erorile din istoriografia ortodoxă.

Tratând o temă de istorie instituţională, Bunea nu a structurat-o doar conform unui principiu cronologic, ci şi conform legăturilor interioare ale unei atari ierarhii: de la prezentarea generală a problematicii documentare până la analiza episcopiilor din punct de vedere al întinderii, al primelor menţiuni documentare şi al şirului de episcopi pentru sediile de la Vad, Geoagiu, Silvaş, Bălgrad. Pentru acest proiect ambiţios a apelat la izvoare inedite din arhiva maghiară, la cele descoperite de Iorga şi la altele editate, dar a asociat şi lucrări de istoria bisericii, sintezele lui Maior, Xenopol, contribuţii ale istoriografiei maghiare.[3]

Nu doar din perspectiva concepţiei istorice, ci şi din cea a metodologiei, Augustin Bunea atinsese maturitatea. Dovadă faptul că s-a străduit să nu ofere cititorilor simple ipoteze, ci şi concluzii certe, în baza documentelor. Chiar dacă

---

[2] Nicolae Popea, ***Vechea mitropolie ortodoxă română a Transilvaniei***, Sibiu, 1870; Ioan Micu Moldovan, ***Vechea Mitropolia de N. Popea (Recensiune – critică)***, în ***Archiv***, 1870, nr. XXXV, p. 701.

[3] Augustin Bunea, ***Vechile episcopii româneşti a Vadului, Geoagiului, Silvaşului şi Bălgradului***, Blaj, 1902, p. 144-145.

BDD-A19267 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 09:16:46 UTC)

nu accepta existenţa unei mitropolii ortodoxe ardelene în Evul mediu, nu înseamnă că minimaliza rolul ierarhiei ecleziastice ardelene. Bunăoară, vorbind despre episcopia Vadului concluziona: „*pentru importanţa acestei episcopii, arhiereii Bălgradului, moştenitorii ei legiuiţi, i-au păstrat amintirea în titulaturile lor şi încă totdeauna în locul prim, ea fiind prima episcopie românească întemeiată în Ardeal de domni români.*"[4]

Cu toate că prin ultimele rânduri din această carte Bunea părea să-şi dorească să aplaneze disputele confesionale dintre românii ardeleni, riposta ortodoxă n-a întârziat prea mult. Ea a venit în 1904 din partea lui Teodor V. Păcăţian cu ***Istoriografi vechi – istoriografi noi***.

În acelaşi an, Augustin Bunea îşi concentrase deja cunoscutele sale opinii într-o nouă carte – ***Ierarhia românilor din Ardeal şi Ungaria***. Propunându-şi să-i ofere un răspuns virulent lui Păcăţian, canonicul greco-catolic dezvăluia cititorilor un întreg arsenal documentar. Şi-a constituit răspunsul livresc apelând la metoda pe care o mai folosise şi Popea, cea regresivă cronologic, dinspre epoca lui Ioan de Prislop spre cea a predecesorilor săi până în secolul al XIII-lea, concluzionând din nou că pentru tot acest răstimp nu se putea vorbi de o mitropolie română în Ardeal.

Scriind în 1904 această carte, Bunea a fost preocupat de dorinţa de a-i oferi o replică cât mai credibilă lui Păcăţian. Lui i se adresa în primul rând, motiv pentru care şi-a structurat lucrarea în capitole ce preluau titlurile folosite de gazetarul ortodox. N-a scăpat din vedere nici universul cititorilor, spre a-i convinge de erorile lui Păcăţian şi, pe de altă parte, de adevărurile exprimate de el în ***Vechile episcopii***. Oricum, faţă de tonalitatea detaşată folosită în 1902, de astă dată Bunea îşi exprima clar resentimentele faţă de metodologia afişată de Păcăţian: „*să caute deci dl. Păcăţian şi originalele decretelor lui Matia şi Vladislav, ca să aibă şi d-sa ceva merit pentru istoria trecutului nostru, şi nu aştepte, ca numai dl. Iorga şi dl. Bunea să i le dea taote de-a gata, pentru ca dînsul să nu aibă altă osteneală, decît să le taie cu foarfeca şi să le tipărească în „Cartea de aur", precum a tăiat celelalte documente din cărţile şi publicaţiunile altor oameni harnici, fără a le indica măcar numele.*"[5]

Structurată ca o amplă recenzie la cartea directorului de la ***Telegraful român***, lucrarea lui Bunea făcea loc şi unui auxiliar atac la adresa lui Ilarion Puşcariu, într-un capitol special - ***Episcopiile „sufragane" ale Mitropoliei Bălgradului***, prin care urmărea să spulbere mitul celor 16 episcopi – „*un*

[4] ***Ibidem***, p. 26.

[5] Idem, ***Ierarhia românilor din Ardeal şi Ungaria***, Blaj, 1904, p. 172.

BDD-A19267 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 09:16:46 UTC)

număr aşa de mare cum n-au avut niciodată nici românii liberi din Ţara Românească şi Moldova, nici sârbii pe timpul vestitului ţar Ştefan Duşan, nici chiar ungurii în puternicul lor regat."[6]

Angajat confesional prin discursul său, dar conştient de unicitatea adevărului istoric, Bunea a asociat la pledoaria sa pe cea a unui istoric consacrat. Respingând formulările istoriografiei ortodoxe ardelene, Bunea a găsit un model valabil în scrisul lui Iorga. Opţiune deloc neglijabilă, dacă adăugăm şi faptul că Bunea se declara compatibil metodologic cu istoricul bucureştean, prin migala documentării: „*din cele ce le-am citit ne-am convins că Iorga este un nume, care numai cu respect şi admiraţiune se poate pronunţa de buzele oricărui român adevărat. Unde s-a mai pomenit atâtea documente despre trecutul nostru, descoperite, copiate, comentate şi adnotate de un singur om?*"[7]

În anii imediat următori polemica dintre istoricii ortodocşi şi cei greco-catolici s-a lărgit la nivel orizontal, prin implicarea unui înalt ierarh, Vasile Mangra şi vertical, în articularea tematică, prin integrarea temei vechimii mitropoliei în două monografii. Ele se axează pe destinul lui Sava Brancovici doar că din două unghiuri diferite: din cel al admiraţiei – prin Vasile Mangra[8]; din cel critic prin Augustin Bunea. Scriind această monografie, Mangra a rezervat prima parte pentru o incursiune în istoria bisericii, de fapt pentru un comentariu critic la adresa aserţiunilor lui Bunea şi Iorga. La rândul său, Bunea regiza un răspuns, recurgând la propriile concluzii din lucrările anterioare, pentru a sublinia din nou că „*e o ţesătură tendenţioasă de neadevăruri*"[9] întreaga reconstituire pe care Mangra o făcuse despre vechimea mitropoliei ortodoxe ardelene.

Cum polemica era publică şi cum ambele grupări aspirau să li se recunoască valenţa educativă, răspunsul lui Mangra nu a întârziat prea mult, fiind cuprins în cartea din 1908 – ***Ierarhia şi mitropolia bisericii române din Transilvania şi Ungaria***. Augustin Bunea nu a mai răspuns, dar metodologia istoricului greco-catolic îşi proiectase umbra asupra scrisului lui Mangra. După modelul acestuia şi Mangra a încercat să stabilească un dialog constructiv cu istoriografia de peste Carpaţi. Augustin Bunea, marele rival al istoricilor ortodocşi din Transilvania nu apelase oare la aura protectoare a lui Iorga? Opţiunea lui Mangra a fost pentru un istoric mult mai angajat

[6] ***Ibidem***, p. 191.

[7] ***Ibidem***, p. 283-284.

[8] Vasile Mangra, ***Mitropolitul Sava II Brancovici (1656-1680)***, Arad, 1906.

[9] Augustin Bunea, ***Mitropolitul Sava Brancovici***, Blaj, 1906, p. 11.

BDD-A19267 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 09:16:46 UTC)

confesional, dar care se remarcase prin profesionalismul său: Nicolae Dobrescu.

Dosarul istoriografic al mitropoliei s-a închis. Cum era de aşteptat, la o concluzie unanimă, după decenii de dezbateri aprinse, nu s-a putut ajunge. Au rămas însă efectele: afirmarea lui Bunea ca lider incontestabil al istoriografiei greco-catolice; înfiriparea unei antante cordiale între istoriografia ardeleană şi cea extracarpatică; dialogul cu cititorii activat prin intermediul ***Telegrafului român*** şi al ***Unirii***, ce au publicat ample fragmente din aceste lucrări istorice.

O altă temă – **genul monografic** – un atribut esenţial deja al istoriografiei romantice a revenit în atenţia istoricilor, într-o lume în căutare de modele. Atenţia istoricilor ardeleni a rămas cantonată în trecutul imediat, foarte rar în cel îndepărtat, adică medieval. Pentru perioada aleasă, cu câteva excepţii, a rămas modalitatea de exprimare a admiraţiei faţă de valorile propriei biserici. Registrul tematic a alăturat selecţii valorice, ca de exemplu monografia lui Bunea despre Inochentie Micu (1900) cu altele sentimentale, ca cea a lui Miron Cristea despre Alexandru Roman, fostul său profesor de la Universitatea din Budapesta.[10] Din punctul de vedere al genului monografic, tocmai Bunea a fost cel care l-a impus între istoricii propriei biserici. El a oferit chiar o triplă „reţetă" pentru acesta: schiţa biografică; monografia propriu-zisă şi răspunsul polemic – cu rezerva că cel din urmă s-a aflat doar în laboratorul propriu, prin deja amintita lucrare despre Sava Brancovici.

Prin cartea despre Inochentie Micu din 1900, Augustin Bunea făcea dovada serioasei pregătiri, desăvârşită prin doctoratul din 1882, a concepţiei şi metodei istorice modelate conform canoanelor pozitivismului. Cum ortodocşii, prin Popea, au consacrat genul monografic în istoriografia ecleziastică printr-o lucrare dedicată eroului lor din epocă – Andrei Şaguna[11] – la fel şi greco-catolicul Bunea alesese un personaj emblematic: Inochentie Micu. Foarte sugestiv pentru concepţia istoricului era titlul ales, ce asocia destinul ierarhului cu lupta pentru emanciparea românilor ardeleni: ***Din istoria românilor. Episcopul Ioan Inocenţiu Klein***. Cu o mare precizie, Augustin Bunea a decupat un segment cronologic: între anul numirii lui Inochentie ca episcop (1728) şi cel al abdicării din funcţie (1751).[12] Pentru istoricul greco-catolic

[10]Ilie Dinurseni, ***Alexandru Roman. 1826-1897. Material pentru biografia şi activitatea lui***, Sibiu, 1897; Augustin Bunea, ***Episcopul Ioan Inocenţiu Klein (1728-1751)***, Blaj, 1900.

[11] Nicolae Popea, ***Arhiepiscopul şi mitropolitul Andrei baron de Şaguna***, Sibiu, 1879.

[12] Augustin Bunea, ***Episcopul Ioan Inocenţiu Klein (1728-1751)***, Blaj, 1900, p. 270.

BDD-A19267 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 09:16:46 UTC)

cartea e aproape o mărturisire de credinţă, o primă demonstraţie amplă în istoriografia română a rolului jucat de episcopul Inochentie pe tărâmul bisericii şi cel al naţiunii române. Metoda rămâne cea predilectă a sa, a inserării unor frânturi documentare în text, ce puteau înlocui propriile interpretări.

În anii următori, Bunea a continuat să ilustreze, printre altele, această cheie compoziţională, oferind cititorilor schiţe biografice, de fapt texte comemorative despre Constantin Papfalvi, Alexandru Grama (1903), Timotei Cipariu (1905).[13] În ultimul caz e vorba de un discurs public, la un secol de la naşterea cărturarului, în catedrala Blajului, preliminând prima monografie ce i-a fost dedicată în acelaşi an de Ioan Raţiu.[14] Sunt texte ce stau sub semnul pozitivismului, dar care înregistrează şi ultimele rezonanţe ale romantismului.

Etapă de mare încărcătură dramatică pentru istoria românilor transilvăneni, prin acutele dispute confesionale dar şi prin efemere solidarităţi în plan politic, **istoria secolului al XVIII-lea** a fost o temă distinctă în istoriografia ecleziastică ardeleană. Reconstituirile s-au făcut cu mare pasiune documentară şi n-au fost lipsite de partizanatul confesional.

Pentru Augustin Bunea, a scrie istoria secolului al XVIII-lea s-a dovedit a fi prelungirea aşteptată a meditaţiilor sale pe marginea unirii ecleziastice, a shiţei istorice din ***Şematismul*** din 1900. Lucrarea ***Petru Pavel Aaron şi Dionisie Novacovici sau istoria românilor transilvăneni de la 1751 până la 1764***, prin sumarul propus, n-am putea-o considera o simplă monografie, ci o veritabilă frescă de epocă, în care evenimenţialul politic s-a asociat cu cel confesional, cu eşafodajul social, chiar şi cu explozia culturală românească pe care a cunoscut-o Ardealul secolului al XVIII-lea.

Astăzi, la o relectură, se remarcă profesionalismul istoricului, pentru care istoria ecleziastică nu trebuie reconstituită în ruptură de cadrul politic. Această atenţie constantă pentru cadrul politic, ce putea furniza explicaţii pentru măsurile confesionale ale Curţii, va fi analizată ulterior de Silviu Dragomir. Bunea a oferit nu o istorie succesivă greco-catolică şi una ortodoxă, ci o alternanţă a evenimentelor, în înlănţuirea lor reală. Doar că în spatele erudiţiei secondate de migală, prin chestionarea celor 250 de documente,[15] confesionalismul afişat a dovedit cu claritate apartenenţa ecleziastică a autorului. O notă specială merită rezervată calităţii stilistice, care a reuşit să

---

[13] Idem, ***Discursuri. Autonomia bisericească. Diverse***, Blaj, 1903, p. 42-54, 109-149; Idem, ***Amintirea lui Timotei Cipariu. Panegiric***, Blaj, 1905.

[14] Ioan Raţiu, ***Timotei Cipariu. Viaţa şi activitatea lui. Studiu istoric-literar***, Blaj, 1905.

[15] Augustin Bunea, ***Episcopii Petru Pavel Aaron şi Dionisie Novacovici sau istoria românilor transilvăneni de la 1751 până la 1764***, Blaj, 1902, p. III-VI.

BDD-A19267 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 09:16:46 UTC)

îmbine armonios naraţiunea, uneori de-a dreptul scriitoricească, cu materialul documentar reprodus din arhivele din Blaj, Sibiu, din notiţele lui Iorga etc.

Moartea lui Bunea (1909) încheie de fapt o epocă. Deceniul al doilea al secolului XX a adus o schimbare istoriografică – **reconcilierea** celor două linii, ortodoxă şi greco-catolică. Au contribuit la aceasta mai mulţi factori - de semnalat ar fi deschiderea ambelor istoriografii spre dialogul cu istoriografia extracarpatică. Ultima barieră ce trebuia depăşită era tocmai cea a tensiunii confesionale. Cât de mult s-a atenuat aceasta o dovedesc ecourile în mediul general românesc, la moartea lui Bunea. Fie că provin din universul greco-catolic sau din cel ortodox, din Ardeal sau din Regat, portretizările lui Bunea ar putea fi interpretate nu doar ca gesturi de sensibilitate umană. Ele se referă şi la meritele ştiinţifice ale marelui dispărut.

În primul rând, se detaşează maniera în care opera sa a fost apreciată de greco-catolici. Iacob Radu, Ion Agârbiceanu, Elie Dăianu, Ioan Raţiu şi-au demonstrat vocaţia de spectatori ai unei impresionante biografii. Fie că a fost vorba de articole în presă ori de discursuri funebre, toate textele îl plasează pe Augustin Bunea în vârful piramidei istoriografiei greco-catolice.[16]

La fel de relevante sunt şi declaraţiile admirative ale ortodocşilor. Chiar şi presa, ***Telegraful român***, ***Revista teologică***, a găzduit notiţe şi reflecţii, reluate în volumele omagiale, demonstrând speciala preţuire a istoricului greco-catolic. Şi o parte a discursurilor funebre rostite – de Goga din partea Astrei, de Goldiş, ca om politic şi de Lupaş, ca reprezentant al tinerei generaţii de istorici – erau totodată rezonanţe din lumea ortodoxă. Astfel, Lupaş a încercat să contureze dramatismul momentului din punctul de vedere al istoriografiei ecleziastice ardelene: Bunea fusese pentru el „*un luptător aprig cu condeiul, un sfătuitor înţelept cu cuvântul, un muncitor zelos şi harnic cu fapta*."[17] Din patetismul clipei mai reţinea durerea învăţăceilor săi, „*acei tineri care şi-au petrecut anii de studii citind în chiliuţele lor studenţeşti, la lumina opaiţului, pagină de pagină şi cuvânt de cuvânt toate scrierile lui Bunea, admirându-i cunoştinţele vaste şi mintea disciplinată, culegând îndemnuri preţioase din cărţile lui, recunoscându-i talentul şi aprecindu-i munca, chiar şi atunci când n-au putut să-i aprobe întru toate rezultatele sau tendinţele sale*."[18]

În panseuri în ton naţional, Goga redescoperea aceeaşi imagine a omului de ştiinţă, „*a istoriografului treaz, care cu toate mijloacele unei educaţii ştiinţifice la înălţimea vremii a şters praful atâtor file colbuite ale trecutului*

[16] ***Prinos memoriei regretatului canonic dr. Augustin Bunea***, Cluj, 1910.
[17] ***Ibidem***, p. 17.
[18] ***Ibidem***, p. 18.

BDD-A19267 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 09:16:46 UTC)

nostru."[19] Vasile Goldiş a preferat să plaseze personalitatea lui Bunea privind pe de o parte spre trecut, asociindu-l cu Maior, Şincai, Micu, Cipariu, iar pe de altă parte spre viitor: „*Veni-vor istoriografii să lămurească viaţa ta în amănunte, să preţuiască lucrările tale literare după cuviinţă, să-ţi ridice monumente aere perenis pentru faptele tale*."[20]

În fine, recunoaşterea valorii lui Bunea a venit în 1909 şi din partea intelectualităţii din Regat. Doar ei îl acceptaseră pe Bunea în rafinata cetate a istoriografiei româneşti în urmă cu un deceniu, fiind propus în 1901 pentru premiul Academiei Române pentru lucrarea sa despre Inochentie Micu, „*o monografie bine studiată şi completă*."[21] Această apreciere în cercurile academice s-a conservat, dovadă pledoaria lui Kalinderu din 17 mai 1909, pentru alegerea sa ca membru plin „*scrierile părintelui canonic Bunea, atât prin numărul cât şi prin calităţile lor ştiinţifice, i-au câştigat un loc de frunte între istoricii români contemporani*."[22]

Dispariţia sa a provocat reacţii de mare sensibilitate din partea lui Nicolae Iorga. Evocându-l în faţa membrilor din Camera Deputaţilor, îl considera „*o glorie a culturii româneşti de dincolo. Istoric desăvârşit, care a pus bazele studiilor critice, privitoare la istoria românilor din Ardeal, orator fără pereche, scriitor din aceia cu care românii de dincolo fac cinste*."[23]

Că nu sunt elogii ci caracterizări fidele realităţii rezultă şi din discursul de recepţie ce ar fi trebuit rostit la Academia Română – ***Stăpânii Ţării Oltului***, editat postum, care ilustrează o dată în plus opţiunea lui Bunea din ultimii ani pentru o istorie general românească.[24]

Augustin Bunea a fost aşadar un istoric talentat care, fidel orientării pozitiviste, a salvat din arhive sute de documente, reconstituind cu ajutorul lor secvenţe din istoria bisericii greco-catolice, dar şi din istoria naţională A fost personalitatea care a înţeles că îşi poate sluji propria biserică prin intermediul istoriografiei. Un istoric exemplar aşadar, a cărui operă încă în ediţii princeps îşi aşteaptă reeditarea.

---

[19] ***Ibidem***, p. 13.

[20] ***Ibidem***, p. 15-16.

[21] ***Analele Academiei Române***, s. II, tom XXIII, 1900-1901, ***Partea administrativă şi dezbaterile***, p. 361-362.

[22] ***Ibidem***, tom XXXI, 1908-1909, p. 201-202.

[23] ***Album în amintirea canonicului Augustin Bunea***, Blaj, 1910, p. 14.

[24] Pompiliu Teodor, ***Introducere în istoria istoriografiei din România***, Cluj, Ed. Accent, p. 2002, p. 168.

BDD-A19267 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 09:16:46 UTC)

Augustin Bunea – An Exemplar Historian

Abstract

A discussion about the works of the greatest Greek-Catholic historian Augustin Bunea is always necessary. The reason is quite simple if we follow some directions, in order to: 1) include his entire work in the historiographical production of his age; 2) emphasize his role in initiating the dialogue between ecclesiastical historiography and the laical one; 3) see his work through the eyes of his Greek-Catholic and also Orthodox contemporaries.

His work belongs to the so-called period of Transylvanian ecclesiastical historiography triumph (1870-1910) and we may divide it into several major themes.

First of all, Bunea was interested in ecclesiastical controverses that refered to the existence of a Transylvanian metropolitan seat during the Middle Age. The „historiographical fight" was between Bunea, who dennied the existence of such an authority, and Vasile Mangra, the eminent Orthodox hierarch, who contradicted him. But their controverse had no finality.

Bunea was also interested in monographies and biographies. In fact, he is considered to be the one who imposed monography in Greek-Catholic historiography.

The history of the 18th century was another theme that interested him; more than that, he always considered that ecclesiastical historiography is part of general history. We also have to mention that he understood ecclesiastical history as a whole; he did not divide it into Greek-Catholic and Orthodox Church history, but combined them, giving us the real image of Transylvanian society.

The begining of the 20th century emphasized a new tendency in historiography: the reconciliation and probable Bunea' s death (1909) had its contribution in this way. That is because his entire work was in the same time appreciated by Greek-Catholic and Orthodox historians and his funerals represented a reunion of all historians of his time.

BDD-A19267 © 2003 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 09:16:46 UTC)